

Observatoriul este de done ori in septimana, mercuria si sambata.

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate,

se platestu pe serie séu linia, cu ltere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aoea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adrese de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 48.

Sibiu, 14/26 Iuniu 1878.

Anulu I.

Deschidere de prenumeratiune.

Primirea binevoitoria si caldura ce avuramu la publiculu nostru lectoru in Semestrulu I, pe langa ce ne obliga a'i fi recunoscatori, ne indemnã si si inbarbatã totu-odata, cá pasindu siguru inainte pe spinos'a carare de publicisti, se deschidemu la acestu diariu

„Observatoriulu“

abonamentu nou pe Semestrulu alu II-lea din a. c. 1878, pe langa conditiunile specificate in fruntea lui, si anume

cu 4 fl. v. a. in laintrulu monarchiei,
cu 5 fl. séu 11 franci in strainatate.

In Sibiu cu 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Preturiile de prenumeratiune se transmitu de a dreptulu la: Redactiunea „Observatoriulu“ in Sibiu, strad'a Orediului Nr. 7.

Dela imbraciosiarea ulterioara de care vomu avea parte, va depinde progressiv'a inavutire a diariului nostru, a carui programa in sinesi considerata, este forte larga, era inricosiat'a putere a evenimentelor actuali, care nu se voru potea sista in mersulu loru prin nici-unu congressu din lume, da ori-carui publicistu materialu de o abundantia ne mai cunoscuta dela 1848/1849 pana acuma.

Deci inainte cu D-dieu.

Redactiunea.

Cestiunea Transilvaniei la Congresulu europenu.

Ati mai creditu dvostra vreo-data, ca se va afla vreunulu dintre acei compatrioti ai nostri, cari au stersu de multu Transilvani'a din chart'a monarchiei, ca se cera astadi, ca afacerile acestei tieri se fia date in discusiunea Congresulu europenu? Si prin cine se se intemple acest'a? Prin nimeni altulu, de catu chiaru prin comitele Andrassy, ministru alu afaceriloru straine. Acestu lucru lu-cere dela reprezentantii monarchiei diariulu ministeriale „Kelet“ in primulu seu din Nr. 139 a. c. — Auctorulu acestei motiuni permite, ca in program'a cu care a mersu comitele Andrassy la Congresu aru sta curatu, ca scopulu principale alu cabinetulu austro-ungurescu este, ca cu acesta ocaziune

se asigure monarchiei austro-unguresci superioritatea pe terenulu economiei politice in tierile resaritate, si anume in Romani'a, Bulgari'a, Serbi'a, Bosni'a etc., adeca se si-le faca siesi tributarie, prin comerciu si industria, se le aduca in conditiune de colonii supuse. — Plecandu de aci, suscitatu diariu afla, ca acesta monarchia n'are nici-o trebuintia se ocupe tieri in resaritu, pentru ca se'si pota conserva rangulu de putere mare, ci ca ea are lipsa forte mare de bani, de putere materiale; era scopulu acesta se pote ajunge dupa opiniunea lui prin apucaturu maiestre, prin stratagemu intreprinse pe terenulu economiei politice, adeca inmultindu midiulocele de comunicatiune, inchiaindu conventiuni comerciali artificiosie asia, catu prin acele se scotia din tierile vecine venituri de 100 si 1000 de ori mai mari (százszor és ezerszer) de catu aru plati ele la tesaurulu statulu loru; se se afle relatiuni mii de mii (ezer meg ezer), cu care acele tieri se fia incatusiate multu mai tare de catu prin ocupatiuni militare; adeca in scurtu, Austro-Ungari'a se storca tota meduv'a din tierile vecine si asia saracindu-le cu totulu, se le robesca perfectu.

Dupa acesteia publicistulu magiaru arata, ca intre tote provinciile monarchiei Transilvani'a considerata din punctu de vedere comerciale cu resaritu ocupa locul celu de antaiu, ceea ce se va vede mai alesu, dupa-ce se va deschide calea ferata dela Brasiovu inainte; ca-ci atunci noi vomu ajunge la Galati si vomu face din acelu portu piatia comerciale unguresca, de care ne vomu folosi neasemenatu mai bine ca de Fiume si Triestu. Aici este missiunea Ungariei si mai vertosu a Transilvaniei; in piatile danubiane este totu viitorulu nostru; pe aceste trebuie se le cucerimu cu orice pretiu; ca-ci de nu se va intempla acesta, are se fia vai de capulu nostru.

De aci incolo se mai spune, ca relatiunile nostre comerciale cu Romani'a aru fi si pana acuma considerabili, inse fora ca gubernulu se aiba vreunu meritu la acesta. Se mai adauge ca in Romani'a si anume in Bucuresci, Galati, Ploiesci si in celealalte orasie aru fi unu numeru forte mare de magiari, parte mai mare profesionisti, ca pe langa aceia pana la 25000 de secui esu pe fiacare anu in Romani'a la lucru; ca locuitorii munteni de pe la margini (dara nu vrea se spuna ca aceia

sunt romani) tienu pe mosii intense locuri de pasiune pentru vitele loru asia, in catu de es. anulu trecut au intratu din Romani'a in Transilvani'a 32,000 cantarie metrice de lana; profesionistii si fabricele Transilvaniei lucra numai pentru Romani'a, si numai acestei tieri avemu se-i multiamimu, ca mai potemu vorbi despre vreo industria in Transilvani'a. Acesta comunicatiune trebuie se o multiplicamu prin politica nationalu-economica maiestra; era acesta mare problema comitele Andrassy este detoriu se-o deslege in interesulu Transilvaniei la congresulu europenu.

Cautati nunai, dice „Kelet“, ca muscalii au si intemeiatu o societate comerciale in Romani'a, ceea ce pentru noi magiarii este unu reu cu multu mai mare decatu luarea Basarabiei dela romani prin muscali. De 1000 de ani suntemu vecinii Romaniei si n'amu ajunsu nici la atata, ca se infientamu in Bucuresci o camera comerciale austro-unguresca, dara amu sciutu se inchiaiamu o conventiune forte folositoria Romaniei, numai pentru-ca se o abatemu dela simpatiele muscalesci, era acuma nu potemu indupleca pe romani nici macaru ca se-si termine odata calea ferata pana la Predealu. Eca totu atatea cestiuini, care trebuie se fia regulate prin congresu; ca-ci aceste sunt adeveratele interese ale monarchiei, si noi pretendemu prefect'a loru respectare si asigurare.

Pana aci „Kelet“. Acestu articulu pote se fia inspiratu seu nu, dela B.-Pesta. Ceea ce ne simtumu si noi datori patriotismulu nostru, este ca se observamu, ca scrietoriulu lui ne dete probe triste de cea mai grosa ignorantia a relatiuniloru nostre comerciale si preste totu nationalu-economice cu Romani'a. De aru fi cunoscutu publicistii dela „Kelet“ macaru numai protocoalele siedintelor camera comerciale din Brasiovu, celu pucinu pe vre-o 5 ani din urma; de aru fi cetitu ei celu pucinu cateva raporturi si memoriale de ale consulatelor din Bucuresci, Iassi, Brail'a, Galati; de aru fi caletoritu vreunulu din ei macaru odata in vietia prin Bucuresci la Giurgiu si de acolo pe Dunare la Braila, Galati, Macinu, Tulcea si prin Basarabi'a romanesca, — mai ca nu aru fi cutediatu se insire atate verdi si uscate fora a documenta nimicu. Sunt 42 ani de candu cunoscemu tierile danubiane; 20 ani amu luat parte activa in persona pe terenulu industriariu si comerciale cu Romani'a;

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Canteculu ginteii latine.

Triumfulu ilustrulu si prea iubutulu nostru poetu de la Mircesci, seceratu cu ocaziunea concursulu de la Montpellier, a produsu unu echo farmecatoriu in animele fia-carui romanu adeveratu.

Noi, urmasii si stranepotii acelor colonii romane, pe cari divinulu Traianu le stabilise aci dreptu sentinelle si bulevardu contra navaliriloru asiaticie, seculi intregi amu fostu dati uitarei; poporale barbare ne coplesisera cu totulu incercandu-se a ne sterpi nu numai datinele si moralurile, ci a ne sterge chiaru si limb'a materna, emblem'a fia-carui poporu!

Seculi intregi istori'a nu amintesce de numele Romanu. . . Cugeta cineva, ca reu-voitorii incungiu-rasera intr'adinsu a pronuntia si a serie numele nostru, séu, ca dora nici nu amu existatu in acesta patria, unde ne aflamu astadi.

Chiaru pana in dilele mai recente n'au lipsitu individi cu capacitate, cari falsificandu istori'a, s'au silitu a documenta, ca poporulu, care pe sine totu deauna s'a numitu si se numesce „poporu romanu“, nu se trage din stralucit'a ginteii romane, ce eclipsase odinioara intréga lumea vechia, dicndu, ca suntemu unu conglomeratu, o adunatura din tote rasele si poporatiunile, cate au inundatu preste noi si cu cari amu venit in atingere.

Maioritatea acestoru scriitori basandu-se mai virtosu pe unele cuvinte slavone, furisiate in graiulu poporului, si cari spre daun'a nostra, sunt patronate chiaru de unii din inteligenti'a romana, afirma cu tota tari'a, ca poporulu romanu este poporu de origine slavona.

Gratia inse providintiei divine, gratia Geniulu nostru! tote sportiurile inimice au remasu desierte! Frumosele victorii raportate de bravii osteni romani in luptele sangerose dela Griviti'a, Plevn'a,

Rahov'a, si Smirdanu etc. au datu dovoda eclatanta, ca in vinele acestui poporu desconsideratu, persecutatu si despretiutu, circula intr'adeveru sangele stravechiloru loru strabuni si ca aureola de eroismu si virtute, care incingea cu atata splendore fruntea civelui romanu, incununa cu aceeași demnitate si maiestate fruntea cetatenulu romanu!

Providentiala coincidentia!

Trebuie se manifestamu in faci'a lumii, ca nu suntemu lasi, precumu ne califica ea, ca nu suntemu fricosi, precumu ne descriu contrarii; trebia se afirmamu virtutea si puterea nostra de vietia, ca in modulu acesta se sfarmamu pentru eternitate armele nedemne, cu cari ne combatu dusimani nostri reutatosi.

Si éca . . . éca . . . Providenti'a indurata ne conduce la Griviti'a, la Rahov'a: Termopilele poporulu romanu!

Virtutea odata documentata si afirmata, numai a ne mai lipsia. Lipsia introducerea solemnã si proclamarea serbatoresca a limbei romane de limba-sora a celorlu neolatine.

La Montpellier se compune unu areopagu din reprezentantii poporaloru de rassa latina, cu scopulu de a pune coron'a de lauri pe fruntea acelu poetu din sinulu loru, care va fi alesulu Museloru pentru a canta mai sublimu pe ginteii latine.

Poetii romani inca erau chiamati a se presenta la acestu areopagu. Inse cine potea fi mai competente a ne reprezenta in concertulu atatoru favoriti ai Museloru din tota lumea latina, de catu adoratulu si scumpulu nostru poetu, care prin geniulu seu farmecatoriu, prin frumseti'a si eleganti'a productelor sale poetice, devenise de multu idolulu poporulu romanu? Cine altulu, de catu acela, carele, pe dreptu, se numesce regele poetiloru romani?

O, Alexandri! esti fericitu, — precumu insuti marturisesci, — ca pe Romani'a, fet'a de imperatu din poveste, pierduta in cenusi'a caminulu, remasa in uitare, ai intelnit'o in cale si Ti-a ajutatu D-dieu a-i deschide usi'a palatulu imperatescu! Dara ce vomu dice noi,

pe cari ne-ai reprezentatu cu atata demnitate, pe cari ne-ai farmecat in tota vietia . . . dar, de astadi inainte Tu nu esti numai alu nostru, esti poetulu intregii ginteii latine . . . noi Te iubimu si Ti aducemu omagieele nostre; totulu, ce putemu dice, ca-ci ne lipsescu cuvintele pentru a ne esprime tote sentimentele de bucuria si recunoscintia, ce Ti-detorimu, mare poetu! Mandri'a nostra este cu atatu mai mare, cu catu ilustrulu Teu triumfu este triumfulu limbei romane!

Inspiratiunea divina a bardulu latinatati este investita cu unu costum nationalu atatu de alesu, cu unu limbagiu atatu de frumosu si curatu, precumu numai unu Alexandri o pote face.

Ca se se veda frappant'a asemenare intre limb'a nostra, cu italian'a si frances'a, vomu reproduce aici dupa o brosiura, ce se tramise redactiunei acestei foi dela Rom'a, textulu romanu insocitu de versiunile francesã si italiana, cu deosebirea, ca dupa celu romanu vomu pune imediatu textulu italianu, care in brosiura este dupa celu francesu.

Titul'a brosiurei este:

B. Alecsandri. Cantulu ginteii latine prezentatu societati limbelor romane de la Montpellier pentru concursulu din Maiu 1878. Textu romanescu insocitu de traducerea francesã si italiana. „Ap'a trece, pietrele remanu.“ — Le chant de la race latine présenté à la société des langues romanes de Montpellier pour le concours de Mai 1878. Texte roumain suivi de la traduction française et italienne, avec la manière de prononcer à l'usage des français. „L'eau passe, les cailloux restent.“ — Il canto della stirpe latina presentato alla società delle lingue romanze di Montpellier per il concorso di Maggio 1878. Testo rumano colla traduzione italiana e francese. „L'acqua passa, le pietre rimangono.“

(Va urma).

amu vedutu prin urmare cu ochii noștrii, cumu nu numai industria și comerțului Transilvaniei, dară chiaru alu monarhiei întregi a fostu și mai este batutu și delaturatu din Români'a, prin concurenți'a Angliei, Belgiului, Franței, și — lucru de necredut, chiaru prin a Rusiei. În anulu 1874 presedintele camerei comerciale din Brasiovu Ioanu Gött insocitu de membrulu aceleiasi G. Baritiu, au fostu insarcinati inadinsu a merge la faci'a locului și a culege informatiuni autentice din piatile Romaniei și din cele danubiane bulgarești. Relatiunea data de către acelasi presedinte într'o adunare numeroasă de comercianți și industriali asupr'a rezultatelor acelei caletorii a fostu una din cele mai intristatōrie.

(Va urma.)

O voce seriōsa în ōr'a suprema cātra clerurile romane și fruntasii poporului romanu în caus'a instruciōnului popularie.

De unu archipresbiteru.

Budapesta 1878. (8-vo micu pagina 46.)

(Urmare.)

V. Cumu se infintiamu și se sustienemu noi scōle confessionali mai bune, mai corespundietōrie lipsei celei mari pentru poporulu nostru?

Dupa espunerea celor mai susu, sciu cā din multe parti și mai vertosu din ale bisericilor mi se va objectiunā, ca ambe-bisericile romane au facutu și pāna acuma totu ce a statu în poterile lor, pentru scōle și cultur'a credinciosilor. Dacă aru stā acēsta, atunci aru urmā, cā mai multu nu s'aru potē face. Tristu lucru, dacă aru fi confirmatu! Eu inșu rogu se nu-mi iae nimenea în nume de reu, dacă din zelu cātra caus'a ce tractezu aici dupa esperintiele ce amu, nu voiu potē consenti cu aceia ce ni-aru dice, ca din partea bisericilor nōstre s'a facutu totu ce s'a pututu face pentru scōle. Se nu mi se iae în nume de reu, dacă din contra voiu afirmā, ca nici pe de parte nu s'a facutu aceea ce s'ar fi potutu face, ce aru fi trebuitu se se faca pentru caus'a scolara. Simtiu, pricepu pré bine, ca prin acēst'a afirmatiune a mea, cu privintia la acestu punctu amu ajunsu se fiu de acordu cu multe dintre organele guverniali, bunaōra cu dlu Grig. Moldovanu; dar adevēru mie-mi este mai pre susu de tōte, și chiaru aci, unde facemu o diagnosa grea și seriōsa, trebuie se-lu spunemu pe facia.

Eu nu voiu vorbi despre neesactitatea reportorilor scolari asupr'a invetiamentului confessional, pre cari dlu Moldovanu o intonēza, de si amu si eu scire, cā diu în acele reporturi pré de multe ori esactitatea lipsesce; nu voiu atinge aici nici aceea, cā o mare parte din comunele nōstre, ori n'au edificie scolari, ori n'au invetatori, ori acesti'a n'au dotatiuni corespundietōrie, ori cā acestea le au numai pe hartia, ér în fapta pré pucinu se ingrigesce de lipsele lor, și în fine ca lucrulu principalu, scolarii lipsesce din scōle, și asia, ca dintr'una ori alta cauza de acestea, invetiamentulu suferē greu, și nu pōte progresā cu succesu; — dicu, nu voiu vorbi mai pe largu despre acestea și altele ca acestea, pe cari le-asi putē ilustrā cu o multime de date și esemple, — ci me voiu margini a vorbi despre lcruri și impregiurari, pre cari le cunoscemu toti cu esactitate, cari chiaru batu la ochii tuturor. Deci incepu de susu.

Scimu cu totii, cā pe la ambe metropoliile si pre la tōte episcopiele romane s'au infintiatu consistorie mari si frumōse, s'au salarisatu cātu de bine, și cāte mai multi canonici și asessori bisericesci, s'au infintiatu seminarie cu internate frumōse pentru clerici, s'au pregatitu și s'au aplicatu cei mai alesi barbati de profesori la theologia, s'a lucratu fōrte multu pentru infintiarea de fonduri preotiesci, și pentru mai bun'a dotatiune a pretilor; în archidiecele cea greco-orientala și cea gr. catholica din Transilvani'a se impartiescu în totu anulu mai multe dieci de mii ca ajutoriu pretilor; astu-feliu în cātu aici amu potē dice, cā într'adeveru s'a facutu și se face mai totu ce se impare posibilu — pentru preotie, de susu pāna diosu; și dora chiaru aci amu potē intrebā cā: dupa atātea facute pentru servitorii altariului, ōre facutu-s'a si preotiea mai dēma de chiamarea sa? — séu poporulu nostru facutu-s'a mai bunu și mai moralu?

Dacă ca se nu ne abatemu dela tema, se cer-cāmu si se constatam: ōre paralelu, într'acelasi timpu, facutu-s'a ceva, și cātu s'a facutu și pentru scōle, pentru profesorii și invetatorii nostri confessionali, pentru invetiamentulu séu cultur'a poporului nostru?? Se analisam: ōre facutu-s'a și pentru

administrarea invetiamentului confessional, consistorie mari și frumōse pe la Metropoli și Episcopii? ōre aplicatu-s'au si pe la senatele scolari barbati alesi, barbati de specialitate, în numeru de ajunsu? ōre facutu-s'a dispozițiune, ca baremu atunci se se fie visitatu tōte scōlele nōstre prin comisari consistoriali, candu s'a vedutu cā incepu a le visitā și controlā inspectorii guverniali? ōre infintiat'amu și pentru pregatirea pedagogilor aseminea institute ca pentru clerici? facutu'amu și pentru pedagogi seminarie și internate? Facutu-s'au și pentru sermanii invetatori ceva fonduri? impartitu-s'au și loru ajutōrie macaru pe a diecea parte ca la preoti? si în fine, ganditu-ne-amu macaru de o administratiune mai buna a invetiamentului?

Dupa mine, în tōta privintia s'a facutu fōrte pucinu.

Caus'a scolara s'a clasificatu pururea camu la loculu din urma și s'a luat mai preste totu, precumu s'a indatinatu acēst'a desclinitu la cutare din sinodele nōstre diecesane, totu dupa terminarea tuturor celorlalte cause; și de aci se esplica, cumu s'au nascutu și se inmultiescu scōlele comunali mai prin tōte partile!

(Va urmā.)

Transilvani'a.

Sibiu, De lana caprina. Pe romanesce, Nimicuri. Deunadi amblase pe aici unulu din deputatii dela diet'a Ungariei anume Paulu Moricz, de origine calvinu din Marmati'a, fostu protonotariu la comitatu, unulu din cei mai ferbinti aparatori ai ministeriului și amicu personale alu lui Col. Tisza, mai alesu dela epoc'a marelui falimentu Eszterházy, daru cu atātu mai reu persecutatu de cātra press'a opozițiunei, elu si consangeniū sei. Cu acea ocaziune „Közvélemény“, proprietate a armēnului Lukács Béla si organu alu celor 80, dicea cā aflase prin corespondentele seu care citise (??) „Observatoriulu“, cā P. Moricz fusese pe la Sibiu. De aci comentarie diverse, unulu mai necalitu decātu altulu, cā P. Moricz va fi venitu se'lu alēga érași la Miercurea, ba la Vinerea, ba la Sambat'a, cā prin urmare de ce nu se spune la lume si la tiēra, déca se alege Moricz, ori Resnitz, ori Prisnitz, în fine allusiuni și seductiuni a le opiniunei publice more barbarorum.

„Corespondentele“ lui Közvélemény n'au aflatu nimicu din acestu diariu alu nostru, ci elu scia fōrte bine dela persōne acreditate, chiaru și oficiali, cā P. Moricz caletorise dela B.-Pesta de a dreptulu la Brasiovu și în secuime pe la Valcele, de unde a telegrafatu încōce se i se ia cortelu. „Corespondentele“ apoi a vedutu cu ochii sei pe P. Moricz venindu dela gara pe la 10 ōre dem., facundu visite la prefectulu comitatului, la mitropolitulu, la primariulu cetatiei, caletorindu cātra Resnariu cu scopu de a vedē una comuna romanesca mare și respectabile, în fine în aceeasi di dupa amiēdi esindu la gara și plecandu la nunt'a nepōte-sei. „Corespondentele“ a mai potutu afla fōrte usioru din curtea ori chiaru din cancelaria archidieceana, cā P. Moricz a pranditu în acea di în societate mica, daru alēsa, la mēs'a mitropolitului, la care se invita de regula tōte notabilitatile din tiēra și alte straine, cāte isi tiēnu de placuta datoriu a 'i face cortenirea. În fine „corespondentele“ lui „Közvélemény“ a trebuitu se cunōsca, a si cunoscutu, cā prin legea din 1876 cu ocaziunea noiei „arondari“ cerculu electoral dela Miercurea s'a desfiintiatu, intocma cā si cerculu din comitatu Solnocu, în care fusese alesu Bela Lukács, prin urmare cā aci nu mai incapea nici-o tocmēla de alegeri.

Saraci abderiti din Ardealu, cu ce farse sciu ei se 'si pēda scumpulu timpu alu vietiei. Si apoi cu ōmeni de calibrulu acestora se stai a face cauza comuna?

De altumentrea, fiindu-cā afacerile electorali de 2 septemani încōce sunt trase cā de peru în discussiune intempestiva, cu scopu strategicu, noi rogamu pe amicii noștrii de opiniuni, cā se aiba patientia inca numai vreo 15 dile, se nu cumpanēsca la nici-o parte si se fia siguri, cā nu va fi prea tardiu si nu le va parea reu. Diet'a inca nu s'a inchisu, inca nu s'a perdutu nimicu; se pōte inse perde totulu si mai curendu cā tōte onōrea, prin precipitari provocate inadinsu, cu scopu pucuetatu.

Ungari'a.

Budapest'a. Sesiunea anuale a dietei era se se inchida pe la 29. ori 30. Juniu si totuodata se se dissolvea, din cauza cā periodulu seu de 3

ani s'a terminatu. Daru debaterile asupra datoriei de 80 miliōne, curmate de scandale numeroșe, s'au prelungitu preste mesura. Mai sunt apoi și alte cāteva proiecte și agende, pe care ministeriulu actualu nu voiesce se le lase de hereditate dietei ce se va compune în urmarea nouelor alegeri. Ministeriulu are ce e dreptu, fōrte multe midiolōce de a mai scōte din urne majoritate gubernamentale; și cine este asia de strainu în afacerile electorali, cā se nu cunōsca acelea midiolōce? Preste acēsta ministeriulu ii va veni în ajutoriu, chiaru dupa marturisirea pressei de opozițiune, unu midiolocu negativu, éra acela este: fatalismulu. Asia de es. „Pesti Napló“ de cāteva luni încōce striga neincetatu, cā chiaru și poporatiunile magiare, care trecu de dōmne ale situatiunei, și care alta-data facea larma multa, strigā și amerintiā, în anii din urma vedindu-se amagite infricosiatu, cadiura în nepasare, în lene de spiritu, în pessimismu și desperatiune asupra tuturor afacerilor publice, precumu se mai veduse numai în periodulu absolutismului pāna în a. 1860. Causele acelu pessimismu se numera cu dutien'a. Viēti'a publica a poporalorū impinsa de susu cātra centralisatiune insocita de reactiune absolutistica. Finantiele tiei ajunse la starea, despre care insusi ministrulu Széll dise în lung'a sa apologia tienuta contra dloru Lonyay et Somsich, cā de nu s'ar inchiaie noulu contractu dualistu pe alti diece ani, Ungari'a în Dec. a. c. ne potendu plati cele 153 miliōne datoriu ce espira le acelu terminu, ar trebui se declare falimentu de statu. Mesurile politiei de statu (politice) innasprite cā nici-odata. Drepturile comunali și municipali strinse în cercuri totu prin legi reactionatie; agendele municipalitatiloru inpucinate; a le administratiunei centrali din comitate inmultite și coperite cu cāte-unu velu grosu; pe alocurea cā în dilele lui Bach. De aici vine apoi, cā scirile despre activitatea comunelor mici si mari, cumu și de a municipielorū (Comitate, districte, cetati) sunt totu mai rari în press'a periodica; éra cele ce se publica în foile gubernamentale, sunt asia de sarbede și cumu amu dice de postu, în cātu ai se te armadi cu tōta patientia, cā se le poti citi pāna în capetu. Din mai multe comitate și cetati nu se publica cu lunile întregi nimicu, pare cā nici nu aru mai locu ōmeni în trensele.

Asia stā lucrulu cu populatiunile magiare? Apoi daru ce se dicemu noi despre populatiunile romanesce, sbiculate de tote furtunele, luete la gōna, amerintiate pe diverse cali în esistentia lor, cautandu 'si mii de ōmeni pānea lorū negra și mamalig'a necernuta în alta tiēra, supuse la mii de spionagiuri, infestate adesea chiaru si la altariu prin calcarea duminecei și prin alte miserii.

În cātu pentru noiele alegeri dietali, diarele opozițiunei au observatu între altele, cā C. Tisza cā ministru de interne a si chiamatu la B.-Pesta pe toti prefectii (comites supremos) din comitate, spre a le da instructiuni verbali, cumu au se se pōrte cā se asigure „libertatea“ în alegeri. Nici atāta nu este de ajunsu. Diversitatea legiloru electorali va produce și asta-data, déca nu si abusuri scandalōse, în totu casulu inse confusiuni cumu nu se mai vedu nicairi în alte staturi constitutionali. Daru acestea sunt numai consecentiile naturali a le acelor legi.

Ungari'a isi are legea sa electorale coprinsa în art. V din a. 1848.

Transilvaniei i se impusese totu în a. 1848 alta lege electorale prin art. II alu dietei aristocratice din acelu anu, maestrita asia, cā romanii se nu pōta participa la alegeri și pentru ei egalitatea de drepturi se devina satira și vorba în ventu.

Daru acelea doue legi electorali s'au modificatu, amplificatu, sucitu, invertitu prin alte legi mai noue, precumu: Art. XXXIII din a. 1874. Art. VI din 1875. Art. XVIII din 1876. Mai adaoge inca si instructiunile speciali relative la alegeri; pas' de mi-le invētia fōrte bine pe tōte în limb'a statului, adeca în cea magiara, cā-ci romanesce nu le vei afla nicairi; éra déca nu scii limb'a statului, léga'ti ochii, cā se te duca cineva de batiu la urna, cā-ci votulu teț totu atāta va cumpani în faci'a moralei, déca cumu-va mai credi în legile moralitatiei, și déca n'ai desbracatu de totu inca simtiulu de onōre.

Dela congresulu europēnu.

Pāna astadi lumea scie despre lucrurile congresului numai atāta, cā în 11 dile se tienura abia 4 siedintie plenarie, éra celelalte s'au petrecutu cu conferentie private, preparative, mai alesu între delegatii Angliei, Rusiei și Austro-Ungariei. Despre concluse definitive se scie si astadi mai totu cā înainte cu 4 dile. Se spune numai, cā asupra Bulgariei noue aru fi in-

ti, si că pe reprezentantii Greciei ii voru chiama in agresu, inse numai cu votu consultativu in caus'a propria. Dara cu „se spune“, „se dice“ si „se aude“ mergemu departe.

Unu singuru lucru nu se mai pôte trage la indointia, adeca diplomatii austro-ungaresci cu comitele Andrassy frunte au remasu reu pacaliti. Press'a oficiosa din en'a si Bpest'a se sbuciuma si svercole in totu modulu ascunda séu incai se devalve blamagiulu, uneori pâna nerusinare. Că se pricepemu acelu fiasco, e de lipsa reflecta la câteva acte diplomatice din trecutu. In-te cu 2 ani cabinetulu din Vien'a pretinsese ca trop'a se induplece pe Port'a otomana, nu la mai multu, decâtu la introducerea de reforme denotate prin presiunea Status quo amelioré. Acésta e nimica tóta, sera popórale si continuara cu versarea de sange. Se uná conferenti'a dela Cpole, in care decisera pentru óre-care autonomia a provinciilor; dara sultanulu le scóse hii cu constitutiunea lui Midhat. Se porni apoi camini'a cea mare si rezultatulu ei fu pacea dela St. efano, prin care Turci'a européna se rupse in bucati, formá si unu principatu nou, mare, adeca Bulgari'a. Tunci diplomatii austro-ungaresca se turburá fôrte, a press'a ei striga cá tractactulu intregu se fia anulatu Rusiei se nu i se faca nici-o concessiune, tóte sacrifici- ele densei se remana indesiertu. Totu asia factu si ngli'a. Se pareo acuma, că Austri'a si Angli'a sunt voite si că ambe se voru arunca pe Rusi'a. Dara rdu Derby declará in parlamentu, că elu nu are nici incredere in Austro-Ungari'a. Lui Derby ii succese disbury in ministeriulu de esterne, éra acesta inchiaine dosulu Austriei cu Rusi'a famos'a conventiune, de l relative de 17 puncte, in care déca Rusi'a face nglii concessiuni, acésta inca face pe voi'a Rusiei in mai multe puncte, pe care diplomatii austro-unguresca si agiarii nu le-arú fi acceptatu cu nici-unu pretiu. Acumu se, că Angli'a si Rusi'a mersera la congressu preparate intielese intre sine in punctele principali, este lamutu cá diplomatii Vienei remase izolata si in periculu a se desbina cu Angli'a si cu tota lumea.

Despre sórtea Basarabiei nu se scie nimicu nou positivu.

Romania.

Dupa scirile mai noue venite dele Bucuresci din 1/23 Iuniu russii éra si s'au impacatu cu romanii. atr'aceca Romaniaa serbá tocma dio'a acésta a regene-unei sale din 1848, despre care „Romanulu“ scrie nele cá acestea :

Bucuresci, 10/22 Ciresiariu. Mane, 11 Iuniu, unt 30 de ani de candu natiunea romana s'a revelatu amei si iei in sa-si, si a inceputu nou'a era, care o adica mai multu in positiunea iei politica si o inainta pai multu pe calea progresului de catu alte natii in impu de secole.

Fii bine-cuventata, mare di nationala.

Tu ne-ai aretatu ce este natiunea romana; tu ne-ai facutu s'o vedemu viteza, puternica, generosa, notarita, intr'unu cuventu mare, mare ca si ginteo areia apartine, mare ca si stapanii lumii, din care se obóra.

Fii bine-cuventata, ca-ci tu, aretandu-ne ce este natiunea romana, ne-ai datu o credintia nemarginita in viitorulu iei.

Si credinti'a, acésta santa taina a tutoru fapteloru celoru mari, ne-a datu puterea se infruntamu si suferintiele, si isbirile evenimenteloru, si lunghe asteptari, si vointi'a celoru mai puternice imperie ale lumii.

Dreptulu natiunei romane fu din acea di stéu'a nostra conducetóre.

Drepta si sicura este calea nostra, ca-ci stéu'a ce ne conduce, totu mai stralucitu lucece, credinti'a ne face se pasimu lesne peste tóte piedecele si nu ne lasa se ne abatemu unu singuru momentu.

Fii bine-cuventata di de 11 Iuniu: tu ne facusi se vedemu ca natiunea romana nu numera sacrificiele, nu numera piedecele, nu numera ostirile dusimaniloru sei, spre a'si apera dreptulu si a iei onóre.

Sunt trei-dieci de ani, ostiri numerose turcesci inaintau spre Bucuresci, pentru a suprima revolutiunea nationala, care arsesse regulamentul organicu impusu de Russi'a, care trebuia neaperatu se aduca unirea Moldovei cu Munteni'a si se constituie in scurtu timpu o Romania puternica si absolutu independente.

Atunci poporulu romanu se aduná in graba din tóte partile in jurulu capitalei tieriei. La marginile Bucuresciloru cincii-dieci de mii de tierani, adica de acei adevérati Romani, in jurulu carora se mistuise putrediciunea fanarotica fara 'i atinge, alergara intru aperarea tieriei lor.

Marea ánima de adevérati patrioti romani batea in tóte pepturile lor, si acestu aventu generosu nu era neutralisatu la densii de unu indelungu si finestru contactu cu politic'a de umilire multu timpu domnitóre in orasie.

Baionetele turcesci luciau dejá in apropiarea Bucuresciloru. Unele din capeteniele din orasiu stau la mare indouieia. Ce se faca? se lupte séu se se supuie? Obiceiuulu unei indelungi supunerii, inriurirea unei opiniuni abia formulata de in sa-si gur'a Domnu'ui, ca „acésta tíera este menita se fia in veci smerita“, amintirea inca prospeta a emisariloru sultanului, care, venindu cu unu simplu firmanu, érau primiti cu genuchi plecati de asia numitii boiari si se intorceau ducéndu cu densii capulu Domniloru tieriei; tóta acésta odioasa sistema de avilire sufá inca bórea cea ciumata si aruncá temerea si indouieia in spirite.

Déra poporulu romanu, acelu poporu care, persecutatu si inlaturatu de la conducerea destinateloru tieriei, remasesse strainu de coruperea de susu, se uitá cu voicicia spre ostirile dusimane si de o data, intr'o singura voce, striga :

„Lasati-ne, si pâna de-séra ii si ingropamu.“

Patriotismu, sacrificiu, vitejia, credintia, totu ce este mare, totu ce este santu, era resumatu in acestu strigatu spontaneu alu poporulu romanu.

Natiunea romana se revelá in fine pe deplinu.

Déra strigatulu iei se perdú in nedumerirea, in nehotarirea capetenieloru; poporulu, lipsitu de arme, lipsitu de conducetori, nu putú face nimicu.

Remasera inse pompierii, o mana de ómeni, mai eroi de cátu clasicii eroi de la Termopile, cari, infruntandu tóta puterea otomana, spalara in sangele loru onórea Romaniei si aretara lumii ce este natiunea romana.

Sfaramati, nimiciti supt numerulu inmiitu mai mare fura atunci eroicii aperiatori ai patriei; déra totusi ei au fostu adevératii invingetori.

Corespondentie particularie ale „Observatoriulu“.

Brasiovu, 20 Iuniu st. n. 1878. La prima scire despre mobilizarea partiala a armatei, poporatiunea acestui orasiu, alu carui caracteru predominantu este comerciale si industriale, se simti fôrte nelinistita, din cauza că se astepta si la inchiderea fruntariei si prin urnare si la sistarea esportului si a inportului spre si din Romania. Dara pâna acuma in privinti'a acésta nu se simte nici o schimbare. Singuru numai inportulu lancei si alu pieiloru este opritu, din care cauza mai tóte spalatoriile de lana n'au ce lucra, lipsindu-se asia o mare parte a poporatiunei serace si de acelu venit ce si'lu castiga, de si cu osteneia, mai alesu femeile si fetele din suburbea romana a „Schiailoru“ prin spalatu lanei, care de altcumu ar avea cautare fôrte buna si ar potea fi tramisa in cantitati mari la Vien'a si la Brünn. Urmarea acestei calamitatti este, că pauperismulu cresce in proportiuni visibile si că proletariatul se inmultiesce pe di ce merge, ceea ce se pôte observa mai bine in diu'a sambatei, candu cersitori'a este tolerata si permisa tuturor. In dile de acelea streinulu ar potea observa o multime mare de cersitori flamendi si sdrantiosi, inundandu de prin deosebitele suburbie in modu concentricu stradele principali si piati'a cetatiei. Nu vomu esagera, déca afirmamu, că numerulu aceloru fiintie ce 'si lungescu miser'a loru viatia prin profesiunea cersitoriei, se urca departe preste 500 individi barbati, femei si copii. Cu tóte acestea, siguranti'a persónei si a averei nu este periclitata pâna acuma intru nemicu, gratia caracterulu paciuitu alu poporatiunei si temperantiei sale.

Prin mobilizare nu se simte alta schimbare, decâtu aceea ce se repete in fia-care anu la sosirea recrutiloru. Incátu privesce mersulu comerciului, apoi acela asemenea ca si alu industriei si alu profesiuniloru langediesce cu totul. Capitalurile se retragu din piatia, se ascundu in fundulu casseloru si alu ladiloru asemenea melculu in gaócea sa, pentru-că se teme de frigu si de furtune grele. Creditulu piatiei este redusu la unu minimum, cá se nu dicemu cá au disparutu de totu. Proba pentru acésta sunt sumele considerabile, care jacu nefructificate atátu in cass'a bancei filiale de aici, cátu si in cassele bancheriloru privati.

Totu cá o consecintia a nesigurantiei starei de lucruri se pôte considera si impregiurarea, că de si stagiunea (Saison) bailoru a inceputu inca dela 1 Maiu, totusi baile din apropiere ca Zaizonulu, Elöpatak (Valcelele), Covasn'a si Tusnadulu, pâna acuma au óspeti fôrte pucini, unele mai pe nimeni. Tristu pentru cei ce aru dori si aru avea trebuintia de bai si nu potu veni, dara mai tristu si mai dorerosu este pentru intreprindetori, óspetari si comerciantii dela acele bai, de altadata atátu de bine frecventate.

Tempulu pe aicea este minunatu. Au fostu plói de ajunsu si acuma avemu calduri precumu n'au mai fostu pe aici de multi ani incóce. Avemu sperantia de o recolta mai multu ca midilocia. Póme inca se voru face fôrte multe. Starea sanetatiei a intregii poporatiuni este buna. Nu grasédia nici-unu morbu epidemicu, de cátu numai — frigurile russo-turco-romane, care grasédia acuma in Europ'a intréga si pentru a caroru curare s'au adunatu in consiliu doctorii-diplomati la Berlinu. Ce diagnosa voru face ei acelor friguri si ce medicamente voru aplica spre vindecarea lor, acésta noi si inpreuna cu noi multe alte milíone nu o putemu sci. Remanemu deci in asteptare incordata la cele ce au se se intemple. Camilu.

Turd'a, 20 Iuniu n. Femeile romane din Turd'a petrunse de iubirea si compatimirea consangeniloru loru bravi ostasi romani, inca din Ianuariu a. c. au intre-prinsu una loteria de mai multe obiecte lucrate si donate de densele, cu scopu ca venitul curatu alu acelora se se tramita spre ajutorarea soldatiloru romani raniti in resbelulu cu turcii. Acea sortire inse atunci nu s'a pututu efectui, din cauza că dela locurile competente inferioare nu li s'a datu concessiune, si asia fiendu silite a petitiuna la ministeriu pentru concessiune de a puté trage la sorti obiectele, intreprinderea a fostu inpedecata pâna pe la inceputulu lui Iuniu. Atunci sosindu dela ministeriu concessiunea mentiunata, sortirea obiecteloru donate in favórea soldatiloru romani raniti s'a si tienutu in 9 ale lunei curente dupa amédi la 7 óre, la Ospelulu: „Coron'a Ungariei“ sub inspectiunea unui comisariu de politia, la care cu pucina exceptiune a fostu adunata tóta inteligenti'a romana din locu, carea prin conversatiuni cordiale si dantiu i'si petrecú bine pâna pe la 2 óre in nópte in cea mai buna ordine.

Numerii trasi cu castigu la acésta sortire (loteri'a) sunt: 4, 6, 17, 26, 29, 42, 44, 85, 109, 110, 112, 116, 142, 145, 161, 171, 179, 217, 218, 221, 222, 224, 227, 231, 234, 236, 241, 269, 281, 283, 292, 298, 334, 344, 362, 385, 387. Cari spre a se aduce la cunoscenti'a onoratulu publicu, Ve rogu a publica in diariulu dv. „Observatoriulu“.

Stimatoriu:
Ioanu Mesarosiu.

Onorate dle Redactore!

Ve rogu a dá locu in stim. dvóstre diariu urmatorieloru :

Abrudu (Transilvani'a.)

Vasile Alexandri

Gar'a Mircesci (Romani'a).

Primesce laureate Poetu alu „Gintei latine“ orarile de admirare si respectuosele salutari ale Munteniloru apusani!

La fierbintea dorintia a mai multoru Romani bine-sentitori din muntii nostri amu adresatu acestu telegramu marelui Poetu, care prin o divina inspiratiune a geniului seu memoritoriu incununá triumfulu armeloru anca calde de luptele victoriose dela Triviti'a, Rahov'a etc. cu lauri prospeti ai lirei sale d'aurite.

Marele Poetu binevoí a respunde in urmatoriele :
Gar'a Mircesci (Romani'a).

Alesandru Lazaru

Abrudu (Transilvani'a).

Fratiescile mele multiamiri si salutari munteniloru apusani. Sunt fôrte simtitoru la felicitariile dvóstra.

Alexandri.

Aceste nu amu pregetatu ale aduce la cunoscenti'a celoru competenti.

Primiti dle Redactore asecurarile mele de dinstincta stima ce portu facia de person'a dvóstra.

Abrudu la 19 Iuniu 1878.

Alesandru Lazaru,
absolutu de academi'a foresteriale.

Deva, 19 Iuniu 1878. (Economica.) Onorata Redactiune! Despre starea bucateloru semanate in comitatulu Huniadorei va impartasiescu urmatoriele :

Granele aru fi frumoase, numai catu mare parte sunt cu tetiune, unele chiaru greu tetiunate. Si de unde acésta? Eata de acolo, că cei cari au semenatu tardiu, cari au semenatu in holda de cucurudiu, cari nu l'au lucratu regulatu bene cumu cere graulu, si din hold'a care au remasu brusiosa, adeca nu s'au meruntiatu precumu i place graului, din acestea cause s'au tetiunatu granele tare. Eu inca amu 5 holde semenate, inse nu amu de locu tetiune. Si de unde acésta? De acolo, ca eu totu in ogoru amu semenatu — si le amu lucratu la tempulu seu si bene, s'au meruntitu cá farin'a, si acésta e una pentru asigurarea contra tetiunelui. Eu inse am aflatu si altu modu ca se'mi aparú semenaturile de tetiune. Amu cumparatu adeca câteva kilograme de pétra veneta si 1 $\frac{1}{2}$ de sare la 4 mesuri de grau. Dupa-ce am pisatu si amestecatu acelea ingredientie, le amu tornatu intr'unu ciubaru cu apa; amu lasatu 24 óre ca se se topeasca; dupa aceea am goli'to in o tróca mare in care era sementi'a si asia amu intorsu bine sementi'a in troca, cá tóta se se ude de ap'a aceea cu peatra venata si sare, si dupa aceea amu semenatu graulu. Acésta o recomendu la toti economii — si'i asiguru cá nu voru aveá tetiune in grau, óri unde ilu voru semena.

Cucurudiele se arata si estimpu slabe, adeca au resaritu fôrte rare in holdele de pe aici. Acésta vine de acolo, cu nu s'au pututu ara meruntu, si dupa grapa au remasu tare brusiosu; apoi dupa araturile acestea a datu o seceta, apoi sementi'a sub glia, brusiu — fiendu — neamblandu plóia din destulu, acolo a statu sementi'a, si a peritu, éra sementi'a cea de asupra de pe gresiu a resaritu frumosu; ba unu economu a fostu avutu o holda ogorita din tómn'a trecuta si in primavera ia datu sementia. Acuma asia e de frumosu, de in hotarulu intregu nu e cucurudiu ca acela. De altmentrelea daca aru ambla plói regulatu, totu aru fi nadesede.

Viéle sunt cu róda frumósa; póme inca sunt, adeca prune, mere mai pucine, pere mai de leacu numai. De altmíntreanu daca bunulu D-dieu va da tempu bunu, locuitorii dupa tóte neauditele greutati si saracia din anii trecutii totu nu aru despera.

N. Oprea, economu.

La intrebarile ce ni se facu despre „Collectiunea de predici funebrale si ertatiuni“ a domnului Titu Budu dela Gherla, noi nu scimu mai multu, decâtu că dsa le-a anuntiatu prin adresa speciale indreptata cátra clerurile romanesce, din care se vede cá opulu va cuprinde predici si ertatiuni la preoti, betrani, barbati capi de familia, muieri betrane si tenere, mame tenere, muieri mórte in patulu nascerei, muieri mórte indata dupa maritare, docenti, curatori basericesci, studenti, orbi, fete tenere, prunci, deregatori, judi comunali, la barbati repausati cu mórte grabnica ori silnica si ertatiuni la tóte casurile.

Pretiulu de prenumeratiune era 1 fl. 50 cr. de platitu la primirea opului. Dela 10 exemplaria odata prenumerate da unulu cá rabatu. Binevoiti a Ve adresa la dn. autoru.

Dela Oradea ni se scrie de dato 21 Iuniu, cá in fine se afá si acolo unu intreprindetoriu pentru carti si alte tiparituri romanesce. Acela este dn. Armin Laszky, proprietariu de tipografia si libraria. Intre altele afandu dsa, cá onorat'a preotimie romana de religiunea greco-catholica si cea orientala, in lips'a unui depositu mai din demana, este necesitata a'si procurá tipariturele de matricule din locuri mai indepartate (B.-Pesta etc.) si cu unu pretiu fôrte esageratu: s'a decisu a'si provedé depositulu, ce se afia in strad'a vulturelui (Cas'a Gutmann) si cu necesariile tipariture, tienendu-le in totu-deauna la dispositiunea on. cumparatori. Pretiulu acestoru tipariture (matricule pentru botezati, cununati si morti) pe papiru finu, luciu si tienetoriu. estu celu mai moderatu; 25 cole costa numai 80 cr. Totu acolo se afia si requisite de scrisu, dessemu etc.

Conversatiuni literare.

I. I. Rousseau.

(Fine.)

Contrarii lui Rousseau, între cari și renumitul englesu W. E. H. Lecky,¹⁾ contesta originalitatea principiilor și a ideilor conducătoare ale „Contractului social” dicându, ca ele sunt împrumutate dela filosofii englesi Locke și Sydney. De și această înputare, ce ni se pare că 'și are sorginea în jaluzia' a naționale, 'și se face pe nedreptu lui Rousseau, totuși ea chiar se fia fundata, nu detrage nemica din meritele marelui filosofu dela Geneva. Principiile unui Locke și Sydney nu aru fi ayutu aceea influența mare și reformatoare asupra omeniei, deca nu aflau unu interpretu atât de elocente că Rousseau, care se le scia înbraca într'o limba clara, pe care se o pōta întielege și celu ce nu este filosofu sēu politicu de profesiune. Acelu meritu este necontestabile și 'și se cuvine nestirbitu singuru numai lui Rousseau. Elu au fostu primulu care au știutu se scria în limbajulu libertății, asia ca se fia întielesu de lumea întreagă, era nu numai de republica eruditilor.

Mai este inse inca și unu altu momentu care au contribuitu ca Rousseau se exercitade o influența atât de mare și profunda asupra societății întregi, și această este, că elu au intrunitu acele calități și condițiuni, pe care le pretinde Wilhelm de Humboldt dela unu reformatore. Eata ce dice acelu scriitoru celebru:²⁾ „Acea ce face pe unu omu mare, aceea la ce trebuie se aspire și se nu pierda nici-odata din vedere individulu singuratecu, care voiesce se exercitade influența asupra omenilor este: originalitatea fortiei și a culturai.”

Acea cari facu lui Rousseau înputarea, că elu au voitu se reduca societatea omenesca la starea primitiva a poporaloru barbare, sēu nu l'au cetitu cu atențiune, sēu escagerēdia, sēu nu l'au întielesu de locu, ori că o facu din rea-vointia. Dara chiaru se fia și escrimatu Rousseau vreu opiniune de acestea, este de escusatu, pentru-că elu avea înaintea ochiloru sei unu poporu civilisatu suferindu în umilire oprobiulu, tirania și despotismulu unui singuru omu, care pretindea că elu este Statulu și 'și deducea dreptulu seu de suveranitate din dreptulu divin, era nu din contractulu social. Ar fi fostu deci unu lucru usioru de esplicatu, deca unu capu atât de înaintatu și de luminatu că Rousseau preferia unu poporu barbaru, inse liberu, unui poporu ce se bucură de o civilizațiune rafinata și artificiosa, dara sclavu. Din nici-una din scrierile lui Rousseau nu se pōte deduce, că elu aru fi doritu că societatea se se întorca în starea sa primitiva. Din contra, elu pornesce cu unu poporu dela starea de barbaria, 'lu urmaresce din stadiu în stadiu în desvoltarea lui, și 'și arata în fine mijlocele cum pōte se ajunga la culmea civilizațiunii, fără că se fia nevoitu a 'și rescumpera fericierea și bunurile civilizațiunii cu pretulu libertății sale individuale.

Cu câtu unu poporu are mai multe legi, cu atât este mai pucinu liberu și mai reu gubernatu: și din contra, cu câtu are mai pucine legi, cu atât este mai liberu și mai bine gubernatu. Prōba pentru această poporulu englesu, a le carui legi în parte mare anticuate și necodificate, nu sunt cu multu mai multe că ale Romaniei, de și Angli'a este unu statu cu multu mai vechiu că alu Romaniei. Poporulu englesu inse se guberna elu însusi prin gubernulu reprezentativu; elu are „Magna Charta” a constituțiunii sale inviolabile, care 'și garantēdia tōte drepturile și libertățile sale odata pentru totu deuna, în modu irrevocabile. Ce folosu pōte avē unu poporu, ale carui codici de legi sunt de cinci ori mai voluminoase decātu codicele legiloru dupa care se gubernă marele și gloriosulu poporu alu Romanilor, acesti juristi nascuti, din legile sale, deca legea sa fundamentale, contractulu seu social este calcatu în picioru și violatu în totu momentulu din partea arbitrarului sēu a unei fracțiuni a poporului, care tinde a usurpa puterea, a desființa libertățile și a reduce poporulu la starea umilita de odinioara. Romanii republicei aveau

¹⁾ In opulu seu demnu de tōta atențiunea: „History of the rise and influence of the spirit of Rationalism in Europe.” London 1866, 2 Vols. Istoria originei și influenței rationalismului în Europă.

²⁾ In opulu seu: „Ideen zu einem Versuch die Grenzen der Wirksamkeit des Staates zu bestimmen.” — Idei pentru o încercare de a fisa marginile activității Statului. — Not'a Traductorelui.

cu multu mai pucine legi că noi, aparatulu loru de gubernare era cu multu mai simplu și mai efinu că acela de pe timpurile nōstre, și cu tōte acestea, este necotestabile, că comparandu-ne cu ei, rezultatulu va esi în defavoarea nōstra.

Celebrulu romanistu F. de Savigny³⁾ contesta secolulu nostru talentulu legislativu. Intru adevēru! facia cu dese schimbari ale gubernelor și ale legiloru la popōrale continentale, trebuie se dāmu dreptate renumitulu autoru. Caus'a inse nu este lips'a talentului, ci că lupt'a între despotismu și constitutionalismu inca nu s'a terminatu. Legile fundamentale nu s'au consolidatu inca până la acelu gradu, că popōrale se nu mai aiba cause legitime de a se teme, că despotismulu se va încerca se li le rapēasca pe cali piezisie și prin intrigi machiavelistice, și asia se le despoie de drepturile lor, pentru-că se recadia ērasi în sclavi'a de odinioara. Nesinceritatea guberneloru constitutionale este caus'a deselor oscillațiuni politice și a nenumeratelor legi ce se confecționēdia în dilele nōstre.

Prin legi votate de parlamente corupte și servile gubernelne arbitrare tindu a restringe din di în di libertatea popōraloru garantata prin pactulu fundamentale, a face illusorie și a paralisa efectele salutare ale constitutionalismului, pentru-că apoi într'o di principele ērasi se pōta dice: Statulu sunt eu! era tu poporu ficalosu esti sclavulu meu, precum ai fostu și alu strabuniloru mei. Asia pretinde ordinea, legalitatea și dreptulu divin!

Sunt adunari de omeni în unele state ale Europei, care se pretindu a fi parlamente. Ce ironia amara și dureroasă! Majoritățile acelor camere nu sunt decātu creaturi servile ale gubernelor, carora au de a multiami, că prin candidaturile lor ministeriale i-au redicatu la înaltulu rang de reprezentanti ai popōraloru. Acei automati obscuri nu considera mandatulu de deputatu, decātu că unu instrumentu, că o trēpta pe care se se urce pe scar'a demnitatoru și a magistraturiloru mai înalte ale statului, sustinute și platite cu sudōrea poporului, pe care 'lu vendu și 'lu tradēdia că Juda Iscariotu pe Christu pentru 30 de arginti.

Sapientii doctrinari și tartufii politici ne voru dice pōte, cu unu zimbetu ironicu pe budie, că traducerea nōstra a „Contractului social” este inoportuna, fără nici o importanța, pentru-ca diplomati'a și sciinti'a moderna au trecut de multu la ordinea dilei preste speculațiunile și aiurarile unui visatoriu că Rousseau. Se nu 'și credeti, pentru că ei spunu neadeverulu!

Scimu și noi, ca multi diplomati au trecut de multu la ordinea dilei, inse nu preste principiile și adevērurile eterne, pe care le contine „Contractulu social,” ci au trecut la ordinea dilei preste morala, legalitate și umanitate. Astadi diplomati'a sustine că: „forti'a primēdia dreptulu⁴⁾,” era sciinti'a 'și plēca capulu și se inchina succesului, precum o au facutu renumitulu scriitoru și democratu Joh. Bluntschli, care pentru-ca se placa cancelariulu de „feru și de sange” alu Pruso-Geimaniei, 'și au revocatu în publicu și infaci'a lumii întregi, aceea ce au scrisu despre sufragiulu popōraloru cucerite.

Este necontestabile, că sciinti'a politica și de statu au facutu progrese gigantice dela Rousseau încōce. Dara eata ce dice marele Lessing: „Nu adevēru în a carui posesiune se afla sēu se crede a fi unu omu, face valōrea lui, ci ostenē'la, ce 'și o au datu ca se afle adevēru. Pentru-ca nu prin posesiunea, ci prin scrutarea adevērului 'și crescu fortiele, în care consiste perfectiunea sa neincetatu progresanda. Posesiunea face pe cineva stupidu, indiferent și orgoliosu!”

„Omulu, dice Schiller, „cresce cu scopurile sale mai înalte.” Asia și unu poporu cresce cu catu aspirațiunile sale tindu la scopuri mai sublime. Incatu pentru noi, apoi nu cunōscemu unu scopu mai demnu și mai sublimu pentru unu poporu, decātu a se lupta pentru libertatea sa și pentru garantarea ei.

Apoi precumu au observatu prea bine d-lu deputatu Blarenberg în excelent'a și memorabil'a sa filipica, contra candidaturiloru ministeriale în Romani'a: „Vinu situațiuni de acelea și acesta este semnulu celu mai tristu alu timpuriloru, unde cineva este condamnatu se demonstre până și evident'i'a, până și aksiomele.”

³⁾ In scrierea sa: „Vom Beruf unserer Zeit für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft.” Heidelberg 1814.

⁴⁾ Gewalt geht vor Recht, cunoscut'a sententia a lui Bismark.

Cetiti deci, voi toti acei Romani, cari doriti traiti și se muriti liberi, cetiti, și recetiti „Contractu Sociale” alu lui Rousseau, pentru-ca se sosēasca și pent voi tempulu, în care se puteti dice și voi cu autoru lui: „Me simtiu ferice, că de cateori medietiu asup gubernelor, aflu în cercetarile mele totu mai mul motive de a iubi pe gubernulu patriei mele.”

Patri'a lui Rousseau a fostu liber'a Elvetia, elu a fostu celu mai mare cetatiēnu alu lumii întreg Ieronimu. G. Baritiu.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

22 Iunie n.

Obligatiuni rurale din 1864 cu 10%	1.	98.50
Imprumutul Oppenheim din 1866 cu 8%	„	—
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	„	94.50
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„	88.—
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	76.—
Imprumutul municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	89.—
Fondulu de pensini (per 300 l. a.) cu 10%	„	155.—
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	27.40
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1863 cu 6%	„	72.60
Dacia, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	180.—
Romania, Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	50.—

Marele losu

de 450,000 marce imperiali

pōte se 'lu castige ori-eine vrea se intinda Fortunei man'a!

Sub această deviza recomand eu

loteria provinciala din ducatul Braunschweig garantata de statu.

Acea e compusa din 86,000 de losuri, care cuprindu 44,500 castiguri în bani, dintre cari castigulu principale ev. 450,000, spec. 300,000, 150,000, 80,000, 60,000, 40,000, 30,000 etc., se voru trage preste cateva luni. Sum'a totala a castiguriloru face:

8,806,000 marce in auru.

Prim'a tragere se incepe la 18. Iuliu a. c. spre care scopu eu recomand losuri originali de

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$
v. a. fl. 9.35	v. a. fl. 4.70	v. a. fl. 2.35	v. a. fl. 1.20

pe langa tramitarea sumei în auru, în bilete de banca sēu în marce. Participantii la această loteria primescu dupa fia-care tragere de numeri planulu officiosu, listele de castigu și banii castigati, cu tōta promptitudinea.

Deci amatorii de a participă se se adreseze cu tōta increderea catra

Carol Bosse jun.,

coll. primariu de loteria în Braunschweig.

Carti romanesci mai noue.

- Amor și dincolo de mormentu, novela de Panson du Terail. Traducere de N. F. Negritiu 30 cr.
- Collecta de Recepte din economia, industria, comērciu și chemia de G. F. Miculescu 50 cr.
- Elemente de Pedagogia de Melidon 1 fl.
- Fisica experimentală pentru V. și VI. clasa din scol'a poporala de E. Andreesen 30 cr.
- Manualu asupra procedurii în cauzele mai menunte (Art. de lege XXII. 1877) de Jos. Popu 80 cr.
- Motii și curcanii de A. J. Odobescu 1 fl.
- Procedurii cartii funduarie, traducere elucrata pentru partide si agenti de Gr. Miculescu 80 cr.
- Vocabulariu completu pentru opurile lui Caiu J. Cesare de Dr. V. Glodariu 1 fl. 80 cr.
- Rebelulu orientale de Dr. A. P. Alessi și prof. M. Popu. În 10 brosiurele à 40 cr. v. a., care se vundu și singuratece. Acei p. t. abonenti cari tramite costulu operi întregi (4 fl. v. a.), voru primi cu brosiura' ultima unu tablou mare „Occuparea Plevnei” gratis, care tablou în libraria nu se va vinde sub 5 fl. v. a. În currendu ve putemu servi și cu dram'a: „La Plevna” de Georgiu Sionu.

W. Krafft în Sibiu.

The'a

antiarthritica și antirheumatica alui

WILHELM

curatitōre de sange spre a se folosi în ori-care anotempu că singurulu midilocu curatitoriu de sange cu rezultate sigure.

Cu concessiunea cancel. c. r. de curte datu prin decisiune Vien'a, 7. dec. 1858.	Probatu definitiv. Efecte exell. Resultatulu eminentu.	Prin p. in. patenta a M. Sale c. r. ascurata contra falsificării. Vien'a, 28 martie 1871.
--	--	---

The'a această curatia organismulu întregu, strabate părțile întregulu corpu si folosindu-o că beutura departēza dintr'insulu tōte materiile stricaciōse, cate se voru fi adunatu, cum nu face nici o medicina; și effectulu siguru este durabilu.

Vindecarea perfectă a arthritei, reumatismului, bōl'a englezesca, și a altoru bōle învechite incurabili, ale raneloru, cari puroiēza ne 'ncetatu, ale bōleloru genitalli și bubeloru, ale sgrabantiiloru pe trupu și în fația, ale peteloru, bubeloru si-philitice.

The'a acest'a au produsu rezultate fōrte favorabili mai alesu în infiatu de ficatu și de splina, cum și în greutăți hemoroidali, în doreri

de nervi, de muschi de incheiaturi, de udu, polutiuni, impotentie, scurgeri de femei etc.

Suferintē cum sunt bōlele scrofulōse, infiatu'a ghinduriloru se vindeca iute și perfectu, la aceia, cari beau The'a necurnatu, fiindu ca ea este unu midilocu domulu dissolvatoriu și promotoriu de urina.

Resultate admirabili sigure.

Dlu Francisu Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen langa Vien'a.

Wocheiner Feistritz (în Carniolia), 1 oct. 1872.

On. Die! Mai am ērasi trebuința de vreo trei pachete din the'a dtale curatitōre de sange, pentru ca dupa-ce am comperatu de la dta de 2 ori și am folositu acestu midilocu exellentu „the'a antiarthritica și antirheumatica a lui Wilhelm curatitōre de sange” m'am convinsu de ajunsu de minunatulu ei effectu. Te rogu se'mi tramiti the'a curatitōre de sange cu receperea plătii prin posta. Cu totu respectulu

Ioanu Jerala, capelanu.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen langa Vien'a.

Tuschkau langa Pilsen, 1 oct. 1872.

De asiu fi cunoscutu mai nainte puterea vindecatōre „a theei dtale antiarthritice, antirheumatice, curatitōre de sange” asiu fi scapatu de multu de o bōla vechia și asiu fi și mai bogatu cu o suma considerabila cheltuița fora scopu pentru restaurarea

sanetății mele. Pan' acum am trasu acestu midilocu nepretiuutu de la Praga din depoulu dtale, astadi me adrezezu d'a dreptulu catra dta si Te rogu a'mi tramite cu întōrcerea postei 12 pachete pe langa receptiunea plătii. Cu totu respectulu

Josef Dilz.

Dlu Fr. Wilhelm, apotecariu în Neunkirchen langa Vien'a.

Gutenstein, 1 oct. 1872.

Se 'mi mai tramiti catu mai currendu 2 pachete „thea antiarthritica, antirheumatica, curatitōre de sange a lui Wilhelm” precum mi-ai mai tramisu prin posta. Eu vediu, ca fora the'a dtale nu mai pociu existe. Cu tōta stim'a

Florian Haselsteiner, Nr. 43 în Klosterthal.

Preste puçinu va urmā continuarea epistoleloru de recunosciinta, fiindu preste potiinta a le publicā dintr'odata pe tōte.

Se ve feriti de falsificari și insielatiuni.

On. publicu la comperare se binevoiesca a reflecta exactu la marc'a și firm'a mea tiparite pe din afora pe pachetu, pentru că se nu fia insielatu prin falsificări.

Adevērata thea antiarthritica, antirheumatica curatitōre a lui Wilhelm, se pōte trage numai din prim'a fabricatiune internationala antiarthritica, antirheumatica curatitōre de sange în Neunkirchen langa Vien'a, sēu din depozitele mele publicate prin diarie.

Unu pachetu, impartitu în 8 dose, preparatu conformu instructiunii date de medicu dimpreuna cu informatiunea despre folosire în diverse limbi consta 1 fl., pentru timbru și pachetare separatu 10 cr.

Pentru comoditatea o. p. adevērat'a thea antiarthritica, antirheumatica, curatitōre de sange a lui Wilhelm se mai afla în:

- Sabiu la Frid. Thallmayer, comerciant.
- Abrud: F. Tones & Comp.
- Bistritia: Fridrieh Kelp, Tergovits & Zintz, Dietrich & Fleischer.
- Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.
- Orastia: Carol Reckert, apotecariu.
- Alba-Julia: Iuliu Fröhlich, apotecariu.
- Clusiu: Ad. Valentini, apotecariu.
- Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.
- Lechinti'a: Friedr. Scheint, apotecariu.
- Feldiōra (langa Brasiovu): Friedr. Folberth, apotecariu.
- Ili'a, C. Hoffinger, apotecariu.
- Osiorheiu: Max Bucher.
- Sabesiu, I. C. Reinhard, apotecariu.
- Ba'a mare: I. Horacek, apotecariu.
- Aiudu: August Binder, apotecariu.
- Miercuria: Chr. Fr. Schimmert, apotecariu.
- Romanu (Moldova): Josef Dannffy, apotecariu.
- Sedisiōra: Josef B. Teutsch, comerciant.
- Reghinulu s.: S. & I. Leonhardt.
- Huniadōra: Fried. Acker, apotecariu.
- Rosia: Ludw. Moldovan, apotecariu.
- Ocn'a (I. Sabiu): Joh. v. Cronberg, apotecariu.